

NÉPAKARAT

SZOCIALISTA MUNKÁSLAP.

Az iparilag fejlettebb ország a szocialista munkáslapok közt a legelőkelőbbnek számít. (Marx.)

Minden eddigi társadalom története osztályharcok története. Világ proletárjai egyesüljétek!

No. 101. szám. Vol. VI. évfolyam. New York, 1908 december 18. Egyes szám ára 2 cent. Helyben 1 cent.

AKIKRE TÉNYLEG SZÜKSÉG VAN.

Mr. Morgan, szeretném önnek bemutatni John Mitchellt. Beszélni óhajt önnel a bányavidékek viszonyairól. Jót állok minden kijelentésért. — így mutatta be Hanna szenátor a szenátusnak a bányavidékek bányászati törvényéről szóló törvényjavaslatát. Így vezette három napon át egyik kapitalistától a másikig a Wall Streeten, ajánlva valamennyinek figyelmébe, mint olyan embert, akire szükség van. fős az a néhány esztendő, mely e bemutatást követte, igazolta, hogy Hanna szenátor nem csalódott emberében, a kapitalistákban valóban nagy szükségük volt John Mitchellre s ezután még nagyobb hasznát szándékoznak venni, mint eddig.

A National Civic Federation (nemzeti polgári szövetség), mely az "ipari békének" előmozdítására alakult meg, a békebizottság elnökének nevezi Mitchellt, kinek hatáskörébe fog tartozni az ipari megállapodások létrehozása, egyezmények megkötése a munkások és munkáltatók között. Különösen tünethet föl, hogy az a szövetség, melyet kapitalisták hoztak létre, kapitalisták tartanak fen, kapitalista érdekek irányítanak, éppen erre az állásra, a legfontosabbra, a munkáltatók érdekeit legközelebből érintő hivatalra egy munkásvezért nevezett ki. Igaz, hogy Hanna szenátor nagy tekintélyt volt annak idején, a legmesszebb politikusi s a legravaszabb kapitalista volt, kinek kezében báb volt Mc Kinley elnök s kinek szava döntött minden politikai és gazdasági bonyodalomban. Azonban hihetetlen, hogy az ő személyes barátsága most, évek múltán még mindig elegendő biztosíték legyen a kapitalistáknak John Mitchell személyét illetően. Bár Hanna ismertette meg Mitchellt a legtöbb ipari fejedelemmel, mégsem Hanna ajánlata, hanem multja és elvei kvalifikálják Mitchellt az új állás betöltésére.

Ismeretes mind a kettő. Mitchell volt legbüzböbb védője a szerződés rendszernek, mely munkások egy részét a kapitalista osztály szolgálatába kényszeríti, mikor a másik rész harcot folytat. Mitchell tette lehetővé, hogy a bányatulajdonosok elkészüljenek a nagy sztrájkra, mely három hónap múlva Roosevelttel közbejárására a munkásoknak nemcsak vereségével, hanem helyzetüknek rosszabbodásával végződött a megállapodás révén, melyet Mitchell a bányatulajdonosokkal kötött. Ismeretes multja a politikai téren is. Mindig a kapitalisták politikai pártja mellett foglalt állást, szálta a szavazó marhákat, amennyiben módjában állott.

John Mitchell multja ajánlatossá teszi őt a kapitalistáknak; azzá teszik mindennekeftél elvei.

Erdekes és a "modern munkásvezérekre", mint amilyenek önmagát tartja, minden tekintetben jellemző az a fölfogás, melynek alapján az új munkát megkezdte.

Egy, a napokban Mitchell és J. B. Morrow között lefolyt párbeszéd élénk világításban tárja elénk.

"A Civic Federationnak az a célja, hogy a munkást és a tőkést a tanácsszáznál összehozza, hogy mint értelmes üzletemberek és polgárok, kiktől a nagy közönség jötte függ, megbeszéljék s kiegyenlítsék a differenciákat."

Világos, hogy valamennyi munkás nem lehet a "tanácsszálnak", hanem megbízottakkal tárgyalnak. Az is világos, hogy e megbízottak a "modern" munkásvezérek lesznek, kiknek John Mitchell a mintaképük; s hogy milyen munkát fognak végezni, miképen egyenlíti ki a differenciákat, arra elég világos példát nyújtott nem egy ízben már maga John Mitchell. Valóban a kapitalista osztály egyre jobban föl szabadul a munka alól. A munkások termelnek neki, a gyárüzemeltetők gondolkodnak helyette s most az ipari harcokban már az is fölösleges, hogy a munkások kijátszásában fárassza agyvelejt, a tanácskozásait ott leszi Mitchellnek a "nagy közönség" képviselőit, az ő munkásvezérek a munkások képviselőit, az ő soraikból elég egy-két kapitalista ellenőrizni a munkát, melyet végeznek, bár az ellenőrzésre se lesz valami nagy szükség, ha csak a látogatást kedvéért nem.

"A mai munkásvezérnek kompetens üzletembernek kell lennie, — mondja Mitchell, — rendelkeznie valamivel, amit el kell adnia..." ha malícia volna bennünk itt megállnánk és konstataálnánk, hogy a munkásvezérek számtalanszor eladták azt a valamit, amivel rendelkeznek, — a munkást; azonban folytatjuk: "... a munkáltató a vásárló s a munkásvezér-

nek tudni kell, miképp kereskedjék, hogy a munkaerőért minél magasabb árat eszközöljön ki."

Tegyük föl az érvelés kedvéért, hogy jöhiszemű ez a fölfogás. Vajon megállja-e a sarat? A munkaerő árát a kereslet és a kínálat határozzák meg. A munkások számának folytonos növekedése, a munkaerő termelő képességének fokozódása s számtalan más körülmény egyre több munkaerőt tesz fölöslegessé s következtében a munkaerő árának le kell szállni s legyeny, az a munkaerővel kereskedő bármily ügyes, az adás-vevés törvényeit, ha egyszerűen kijátsza is, meg nem döntheti. Föltétve a munkások becsületes képviselőit és a Civic Federation tanácsszátnál, az egyezmények meg nem oldják végeredményképen a munkások kérdését. A végső megoldás a kapitalista termelés rendszerének eltörlése lehet csak és ez az, ami ellen a Mitchelllek a kapitalistákkal vállvetve küzdenek.

Belátja Mitchell is, hogy a bérkérdést végképp megoldani nem lehet. "A bérek emelkednek vagy leszállnak más áruk fluktuációjával együtt. A munkás tudja, hogy rossz időkben nem kereshet annyit, mint jó időkben. Hajlandó megosztani a szükségét a munkáltatóval (!), de részt akar a bőségéből is. Következésképpen a bérkérdést nem lehet véglegesen megoldani."

S éppen azzal, hogy ezt belátja, teszi lehetővé Mitchellnek, hogy jöhiszeműségét föltöltsék. Tudja, hogy a kérdést az általa ajánlott módszer meg nem oldja; tudja, hogy a "rossz idők" a kapitalista termelés fejlődésével nem időszakos tünemények, hanem állandó terhe a munkásoknak. Sőt, bár tagadja, azt is tudja, hogy a "rossz idők" legfeljebb a kistermelőket buktatják meg, azonban a nagy kapitalistákat egyáltalán nem döntik szükségbe és mégis, mint munkásvezér, a kapitalizmusnak bajnoka.

A kapitalista osztályának valóban szüksége van Mitchellre. Szolgálati jutalmául nem egyszer ajánlottak már neki zsiros állami hivatalt. Nem fogadta el. Inkább helyet foglalt a Civic Federationban. Ott hasznosabb szolgálatokat tehet a kapitalista osztálynak. S nem kételkedünk benne, hogy tesz is.

S mégsem itéljük el. Egyben igazza van. Igazza van abban, hogy a munkás, legalább nagy része, még hajlandó tűrni a "rossz időköt". S mindaddig, míg erre hajlandósága van, természetesen, hogy megtűri a kapitalistákat és a Mitchellket.

A szocialista munkásmozgalomnak hivatása, hogy a türelmet "erényét" kiirtsa a munkásokból. S ha egyszer a munkásosztály türelmét vesztli, a kapitalizmust Mitchell és társai nem tudják megvédeni.

A KAPITALISTA OSZTÁLY.

— Irta: Kautsky Károly. —
Amerikai viszonyokhoz alkalmazva átdolgozta: Dániel De Leon.

Különböző utakon így veszi ki részét az állam vagy a kormány a kapitalisták többletéből s amint a kapitalista rendszer fejlődik, szaporodnak az okok, melyek ezt az eredményt előidézik, bármint igyekszik is a kapitalista meggátolni, tágulnak a csatornák, melyeken át szétfolylak a többlet, melyet a munka megteremt s a töké lefogal.

VI. fejezet.

A haszon arányának csökkenése.

E fejlődéssel párhuzamosan a tőkének mennyisége, melyet a kapitalistának a termelésbe kell fektetni, sokkal gyorsabban növekszik, mint a munkások által kifizetett munkabérek, azaz, a többlet, melyet az utóbbi előállít. Példa kedvéért hasonlítsuk össze a szövömmunkást, kit a kapitalista 60—70 évvel ezelőtt zsákmányolt ki, a mai gépen szövő munkással. Mily hatalmas töké szükséges ez utóbbinak foglalkoztatásához. Ehhez képest elenyésző az a töké, mely a kézi szövéshez volt szükséges. Ezelőtt 60—70 évvel megfizette a munkabért s beszerzte a nyersanyagot. A munkabér tekintetében azóta nem nagy változás állott be, azonban a szövéshez ma százszor annyi nyersanyag kell s ezenfelül hatalmas épületek, gépházak, szövőgépek, hogy termelni lehessen.

Még egy dolog van, miről nem szabad megfeledkezni. A kapitalistának, ki ezelőtt hatvanhetven esztendővel foglalkoztatott egy szövömmunkást, alig volt más kiadása, mint a munkabér és a nyersanyag ára; nem volt szükség

semmi megállapított tökére, jelentéktelen léven a szovoszek ára; tökéjét rövidesen visszakapta, csodáljuk minden harom hónapban. Manapság csodálatos nagyságu összeget kell befektetni a gyárépületekbe s a gépezetbe. Még ha az az idő, mely alatt a mai kapitalistának a munkabér gyanánt s a nyersanyagokra költött pénze visszatérül, ugyanolyan hosszú volna is, mint ezelőtt hat-hét évtizeddel, az az idő, mely alatt tőkének többi része visszatérül, végtelen hosszuvá vált.

Bizonyos körülmények ellenkező irányban működnek közre. Ezek között a legfontosabb a legujabb időkben kifejlesztett hitelrendszer s a termékek árának hanyatlása, mely elkerülhetetlen következménye a munka megnövekedett termelőképességének. Azonban ezen okok közül egyik sem tudja ellensúlyozni a többletnek a hatását. A termelésnek minden ágában, egyikben gyorsabban, a másikkban lassabban, de évről-évre növekszik a termeléshez szükséges töké mennyisége.

Tegyük föl, hogy egy bizonyos iparágban a termeléshez szükséges töké összege ezelőtt hat-hét évtizeddel száz dollár volt s a ma szükséges összeg 1000 dollár, továbbá az összeg, melyet a munkásokból kifizetnek, ma ötször annyi, mint ezelőtt, vagyis ha a többlet 50 dollár volt, most 250 dollár. Ebben az esetben a többlet mennyiségének abszolút emelkedését látjuk s mindamellett a befektetett töké arányához a többlet a befektetett tőkének ezelőtt 50 százalékát, most pedig csak 25 százalékát tette.

Ez a példa egyszerűen csak annak illusztrálására szolgál, hogy a többletnek rációja hanyatlak.

A tőkének s a többletnek gyors növekedése.

Az évenkénti termelt többletnek összege gyorsan növekszik, de még gyorsabban növekszik a tőkének összege, melyet a kapitalisták vállalatába kell fektetniük. Ha most megmondjuk, hogy az adók révén az állam évente növekvő részt vesz el a kapitalistáktól, megállapíthatjuk a tüneményt, hogy a többletnek mennyisége, mely bizonyos mennyiségű töké után előáll, állandóan csökken, mindamellett, hogy a munkának kizsákmányolása folyton fokozódik.

Tehát a haszon, a munka által termelt többletnek azon része, melyet a kapitalista magának tart meg, csökken a befektetett töké mennyiségének arányában. Más szavakkal, a kapitalista termelt rendszer fejlődésének folyamán a haszon, melyet egy bizonyos mennyiségű töké nyújt, kevesebbedik. Természetesen, hogy nagy időközökben. A haszon csökkenésének bizonyossága a kamat folytonos csökkenése.

Tehát míg a munkás kizsákmányoltatása fokozódik, a haszon rációja süllyed s ez a tény egyike a kapitalista rendszer legérdekesebb ellentmondásainak, mely rendszer különben is ellentmondásokkal van tele.

Vannak, kik a haszon e csökkenéséből azt a következtetést vonták le, hogy a kapitalista kizsákmányolás ez által fogja végét vetni önmagának; hogy a töké végre oly kevés hasznot fog hajtani, hogy a kapitalista végre éhezni fog s kénytelen lesz munka után nézni. Helyes volna ez a következtetés, ha ugyanakkor, mikor a haszon csökken, a befektetett töké mennyisége változatlan maradna. Azonban nem így áll a dolog. A töké mennyisége minden kapitalista országban gyorsabban növekszik, mint amily gyorsan csökken a haszon rációja. A töké növekvése föltétele a haszon aránylagos csökkenésének; ha a kamat ötről négyre vagy négyről háromra száll, ez még nem jelenti a kapitalista jövedelmének csökkenését, kinek tökéje ugyanazon idő alatt egy millióról négy millióra emelkedik.

A haszon rációjának csökkenése nem szállítja le a kapitalista jövedelmét.

A haszon rációjának s a kamatlábnak hanyatlása egyáltalán nem vonja maga után a kapitalista osztály jövedelmének csökkenését. Mindig nagyobb a náluk fölgyülemű többlet összege. A csökkenés csak azoknak jövedelmét keszebbíti, kik nem tudják tőküket oly mértékben növelni, mint versenytársaik. Az ipari fejlődés folyamán mindig magasabbra száll az a nivó, melyen a kapitalistának társadalmi helyzetéhez mérten kell élni. Emelkedik a töké mennyisége, mely lehetővé teszi a tulajdonosnak, hogy föl szabaduljon a munkától s mások munkájából éljen. Az az összeg, mely ezelőtt félszázaddal elegendő volt egy ipari vállalat megindításához, ma nem elegendő. Az az összeg, melyet félszázaddal ezelőtt jelentékeny vagyonnak tartottak, ma elenyésző csekélyesség. (Folytatjuk.)

ESEMÉNYEK.

JÓTEKONYSÁG ANGLIÁBAN. — ÜZLETI TITOK. — AKINEK NEM KELL MUNKA — TAFT UTÁZIK. — ÉVENKÉNT KÉT MILLIÓ.

Az Angliában dúló gazdasági válságot a kapitalisták jótékonyssággal vélték megoldani. A jótékonysságot tekintik egyébként minden országban ama villámhárítónak, mely az elégedetlenséget volna hivatva levezetni s a veszélyt így elhárítani. Természetes, hogy az inge népnyomok, az alamizsnák, — egy csöpp lévén a nyomor tengerében, — egyáltalán nem oldják meg a nyomor kérdését s ha a kapitalisták lelkiismeretét el is álltatnák, a munkáknép elégedetlensége csak kitor, néha — mind újabb Angliában is, — oly elementáris erővel, hogy a kapitalistákat nemcsak nyugodni nem hagyja, hanem félelemmel tölti el.

Valószínűleg a félelemnek volt elsősorban szerepe a penzió-törvény megalkotásánál, mely Angliában bizonyos föltételek mellett az aggodalmat s munkaképtelenséget állami nyugdíjra jogosítja. Előre látható, hogy míg a munkásokat megfosztják munkájuk gyümölcsétől, az aggodalmi biztosítás nem fog segíteni a bajon, nem elégíti ki a munkásoktól s nem biztosítja a kizsákmányolók zsákmányát. Mielőtt azonban erre rájöhetne az angolországi uralkodó osztály, más tapasztalatot szerzett.

"Hacsak gyorsan nem intézkedünk, hogy megakadályozzuk az angol munkásosztály általános degenerálását, melyet a "szegény törvény" és a jótékonysság idéz elő, a nemzet bukása elkerülhetetlennek látszik." — jelentette ki Sir Hiram Maxim — "ha összeadtuk volna London leglustább férfait és asszonyait, hogy lustákat neveljenek, még akkor sem értünk volna el akkora eredményt, mint amilyent a jótékonysság és e törvény előidézt."

Hát ez az. Föltéve, hogy igazza van Sir Hiram Maximnak, a kapitalisták ama dilemma előtt állnak, hogy vagy jótékonykodnak, hogy a veszélyt elhárítsák s akkor ezerszázra akadnak, kik egyenesen a jótékonysságra fúaszkoznak; vagy nem jótékonykodnak s ez esetben a nyomor okozta elégedetlenség veszélyezteti őket.

Azonban Sir Hiram Maximnak nincs egészen igazza. A kapitalista osztály nevel népsöpördéket, azonban a munkásosztály nem sülyed, hanem emelkedik és megveti a kapitalista jótékonysságot. Nem alamizsnát, hanem munkája teljes gyümölcsét követeli.

Alighogy kijelentette Roosevelt elnök, hogy rágalmozási pört indít azok ellen kik a Panama-ügyet megbolygatták, rövidesen nyilatkozott Taft is, hogy január havában szigorú vizsgálatot indít a Panama-ügyben s evégből személyesen leutazik a földszoróra.

Ennek az utazásnak oka nemcsak a panamai részvények vásárlásában rejlik, hanem elsősorban oly veszélyre, mely könnyen végzetessé válhat Rooseveltre és Taftre.

Az egész vállalatnak bukásáról van szó. Abban az időben, mikor a franciák megkezdtek a vállalatot, Bunau-Varilla egyike volt a vállalat főmérnökeinek s azóta is mindig figyelemmel kísérte a munkálatokat. Általában elismerik, hogy senki sem érti jobban a csatorna munkálatokat, mint ő. Bunau-Varilla a napokban kijelentette, hogy a csatorna kiépítése jóval többé fog kerülni, mint amennyit a kongresszus előirányzott, hanem még a befejezik is, a mű hamarosan hasznavehetetlenné válik azokon az alapokon, melyeken most fölépik.

A kongresszus 140 millió dollárt szavazott meg a csatorna kiépítésére, ebből a 140 millióból 100 millió már elfogyott s az igazi munka, Bunau-Varilla szerint, még meg sem kezdődik, mire a negyven millió is elfogy. S ez még a kisebb baj. A munka még meg sem kezdődött tulajdonképpen s már is folytonosan javítani kell azokat a részeket, melyeket befejeztek.

Bunau-Varilla kijelentése nagy riadalmat keltett Washingtonban s Rooseveltt és Wright, a hadügyminiszter, bár ignorálni akarták Bunau-Varillát, táviratilag hívták föl Goethalt, a munkálatok föfelügyelőjét, hogy haladéktalanul válaszoljon a francia mérnök kijelentésére. Ugy látszik azonban, hogy nem igen bíznak Goethallban, innen van aztán, hogy Taft utja olyan sürgössé vált.

A munkaügyi hivatalnak most megjelent kimutatása szerint a múlt évben két millió munkás járt szerencsétlenül munka közben, a halál 30—35 ezer közt váltakozott.

A legtöbb munkás az acél- és vasiparban járt szerencsétlenül. A vasuti munkások között minden 1000 munkás közül 7.6 veszítette életét. A je-

jentés kimutatja, hogy a baleseteknek tulnyomó része elhárítható lett volna némi védőeszközök elhárításával, mint azt külföldi példák is igazolják.

E kimutatásnál nem kell meggyőzőbb bizonyíték, hogy a munkás a kapitalista termelésben az életét kockáztatja. S mit kockáztat a kapitalista? Az olajtrust póre azt mutatja, hogy az olajtrust 1000 százalék haszonra dolgozik.

Ismeretes az a küzdelem, mely E. H. Harriman és Rooseveltt között lefolyt annak idején. Rooseveltt részben személyes bosszújának kitöltésére indított pört Harriman ellen a trust-ellenes törvény megszegése miatt. Ugyan is Harriman több ellenséges vasúttársulatnak megszerezte részvényeit s mint az ellentársulatnak tulajdonosa, mindent megtett, hogy tökrejtassa vagy a többi részvényeseket részvényeik átengedésére kényszerítse s végül az ellenséges társulatot a sajátjával egyesítse. Ily módon sikerült neki kiegyesítenie részül csatlótni több keleti vasúttársulatot a Union Pacifichez s megalkotni az oceaántól oceaing terjedő vasúttársulatot.

A pört Harriman ellen az Internationale Commerce Commission vezette s Rooseveltt a Commission tanácsa ellenére követelte, hogy Harriman a bíróság előtt adja elő, mily utómódon jutott birtokába az ellenséges vasúttársulatok részvényeinek. Harriman a felelet megtagadta azzal az érveléssel, hogy ez üzleti titok. A new yorki kerületi törvényszék kötelezte Harrimant a feleletre. Az Egyesült Államok föttörvényszéke most fölmentette Harrimant a felelet megadása alól s ezzel alaposan gátat vetett minden szorosabb vizsgálatnak.

Ironikusssá teszi a föttörvényszéknek határozatát az, hogy Rooseveltt csak röviddel ezelőtt dicsegett föl a kongresszushoz küldött üzenetében a bírói kart s az egész bírói intézményt, mint a szabadságnak s a törvénynek biztosítékát. A föttörvényszék határozata most bizonyítja, hogy az a "szabadság", melyet a bíróság védelmez, a kapitalistáknak szabadsága, a törvények kijátszása.

Kedvenc érvelése a kapitalista lapoknak, hogy a nyomoruságnak fő oka a munkás lustaságában rejlik, hogy a munkás csak azért nyomorog, mert nem akar dolgozni és így tovább. Viszont pedig a munkálatok rablott zsákmányát azzal védik, hogy egy vagy más uton, de azok is dolgoznak s joguk van a haszonra.

Most az egyszer azonban olyan esetről számolunk be, amikor a kapitalista egyenesen kijelentette, hogy nem akar dolgozni. John D. Rockefellerről van szó, ki váratlanul megjelent Cleveland lakásán, körüljárta east clevelandi birtokait s a városba visszamenet villamoson tette meg az utat, fizetvén 3 cent vitelbért. Szóba állt a motorvezetővel s megdicsérette ügyességét s egyben hangoztatta, hogy szerente, ha ő is ugy tudná kezelni a villamos kocsiakat. Miller, a kocsivezető szaván fogta: "Átveheti a munkát Rockefeller ur, amikor akarja." Rockefeller meglepetve nézett Millerre s kijelentette, hogy egyelőre nem szándékozik a villamos társulat részére dolgozni.

Valószínű, hogy kellemesebbnek találja, ha ő zsákmányol ki másokat, minthogy őt zsákmányolja ki a villamos társulat.

BROOKLYNBAN IS DÜHÖNG A JÓLET.

Bluenocher Gáspár, 69 éves munkás, 38-ik utca 116-ik szám alatti lakos, magas korára való tekintettel nem tudott munkát kapni, bár inaszkadtaig járta az utat gyárkaputól gyárkapuig.

Utolsó centjeiből is kifogyván, törte a fejét, mit csináljon, hogy életét, bármily süzkösen is, tessenge. Nyomorából kivezett utat nem talált, — golyót röpitett kifáradt agyába. A revolver dördülésére szomszédja berohant Bluenocher szobájába, ahol az öregot önkivületi állapotban találta. Rendőrt hívott, aki a norvég korházba szállította, ahol az orvos már csak a beállott halált konstatahlatta.

Henry Jackson-t, egy tizenhét éves néger fiút, az éhhalállal küzdve találták a minap kora reggel a Henry és Remsen utcák sarkán. A Long Island korházba vitték, ahol dr. Tafel vette gondjaiba. Keservesen panaszkolt orvosának, hogy nincs neki se barátja, se otthona, se pénze.

NÉPAKARAT

szocialista munkáslap.
A Szocialista Munkáspárt hivatalos közlönye.
Kiadja
Az Amerikai Magyar Szocialista Munkás Szövetség
528 E. 6th Street, New York, N. Y.
Megjelen minden kedden és pénteken.
ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre \$2.00
Fél évre 1.00
Negyed évre 0.50
Európába 12 korona.
Egyes szám ára 2 cent.
A Munk. Bet. Szov. hivatalos közlönye.
Szerkesztővel értekezni lehet hétfőn és szerdán 6-tól 8-ig

NÉPAKARAT

Publ. by the Hungarian Socialist Labor Federation of America
528 E. 6th Street, New York, N. Y.
Ch. ROTHFISHER, National Secretary.
F. SONNENFELD, National Treasurer.

ISSUED EVERY TUESDAY AND FRIDAY.
SUBSCRIPTION YEARLY \$2.00
SINGLE COPIES 2c

Entered as Second-Class Matter August 28, 1907,
at the Post Office at New York, N. Y.

New York, Friday, Dec. 18, 1908

AZ IPARI UNIONIZMUS KÉRDÉSÉHEZ.

Hogy a megindított vita mindenki előtt értetetőbb legyen, szükségesnek tartom leírni a történet dolgokat, melyek szükségessé tették a vitát. Ezek röviden a következők:

A "Világ Ipari Munkásai" (I. W. W.) negyedik rendes konvenciója megváltoztatta az elvi nyilatkozatát. (Lásd a különbséget a Népakarat 99. számában.) Az új elvi nyilatkozatot 35 szavazattal fogadták el 32 ellenében.

A konvenció után három hétre a következő felhívás jelent meg a "Daily People"-ben:

"Mindenki előtt ismeretek azon tények, hogy az I. W. W. tisztviselői, Trautmann, St. John és az Egyetemes Végrehajtó Testület három tagja, Heslewood, Williams és Cole, az alapszabályokat semmibe se véve, mesterséges többséget eszközöltek ki a maguk részére, megfosztván osztályokat jogos képviseléstől és e mesterséges többség átírta az elvi nyilatkozatot, — így elhagyta az I. W. W. megállapított elveit. Tehát miután a tisztviselők és a vezetőség többsége így az I. W. W.-n kívül helyezték magukat, ennél fogva a szervezet adminisztráció nélkül maradt, ezért mi, az alulírott Localok és Councilok megteszük az első lépést egy ideiglenes vezetőség megválasztására. (Míg egy rendes konvenció lesz tartható), meghívja az I. W. W. elvi nyilatkozatahoz és az ipari unionizmus ügyéhez hű lokálok küldöttjeit vagy képviselőit egy, november elsején, Patersonban tartandó konferenciára. Felhívjuk a hű lokálokot a tettünk jóváhagyására és megbízott küldésére a fentemlített cél elérése végett."

Aláírva hat lokál és két council által.

Ezeket tudva, ráterhetünk a vitás kérdésre: "Vajjon a politikai akció fölösleges voltát akarják-e kifejezni, vagy fejezte-e ki a konvenció többsége az elvi nyilatkozat megváltoztatásánál?"

Igenis azt. Elv állításom nem annyira a megváltoztatott elvi nyilatkozat bizonyítja, mint inkább a megváltoztatást körülvevő körülmények. E körülmények talán egyen kint véne nem bizonyítanak, de az összes egybevéve, fenti állításom igazolják.

Elsősorban még a konvenció előtt elraktak egy küldöttet, kik a konvenció mökődését irányították, kiről tudták, hogy ha alkalma lett volna, úgy szándékuk kivételét iparkodott volna megakadályozni — szavazatával. Kijelentem hogy a megválasztás minden alapos ok nélkül történt, hacsak nem az volt a cél — szintén sejttem, — hogy megfélemlítsék a politikai akció híveit. E sejtésem megerősíti az, (ha lehet egy küldött szavainak hinni), hogy egy, a központ emberei közül kijelentette, hogy ha nem történik úgy, amint "ők" akarják, majd beállítja az embereit és kisöpri a konvenciót. "Ök" alatt a konvenció működését irányítók, a központ emberei értendők.

Másodszor több jelentéktlenebb küldöttel együtt a konvenció nem igazolt két küldöttet: De Leont 4, Francist 8 szavazattal. Mindkettő híve a politikai akciónak.

Vajjon mily indokoknál fogva zárták ki őket a konvencióról??

A fő argumentum De Leon ellen az volt, hogy nem tartozott abba a lokálba, melybe alapszabály szerint tartoznia kellett volna. (Felsőbb fórum nem utasította őt erre.) Hát elég jó ok, az alapszabályok helytelen értelmezése, (hisz ugyan helytelen volt) arra, hogy négy osztályt megfossszanak a képviseléstől? De Leon azt állítja, hogy az alapszabályok szerint az őt megillető csoporthoz tartozott s tartozik s tény az, hogy ugyanezt a lokált képviselte már két előző konvención, ugyanazon alapszabályok mellett és senki nem tiltakozott ellene.

Mily indokoknál fogva nem igazolták Francist? A központi vezetőség tiltakozott ellene, mert osztálya tartozott körülbelül ötvenegy dollárral. Szeptember 22-én, a délelőtti ülésen merült föl ez az ügy. Az ülésvezetőtől azt kérdezték, hogy ha Francist kifizeti lokálja tartozását, igazolja-e a konvenció? St. John, az ülésvezető igennel felelt. Ellene kifogás nem emeltett, ami azt jelenti, hogy ez a konvenció határozata. (Ezt mindenki tudja, aki ismeri az amerikai parlamentáris szabályokat.) A tartozás az ülésszak után ki lett fizetve. A délutáni ülésnek kezdetén kérték, hogy Francis igazoltassék az ülésvezető határozata értelmében. Az ülésvezető kijelentette, hogy indítvány ilyen értelemben helyenvaló, azonban az ügynek az igazoló bizottság kezén kell ismét keresztül menni. Indítvány fétették, hogy az ülés függesztessék föl, hogy erre az igazoló bizottságnak legyen ideje. Ez elvetetett. Erre követelték, hogy az ülésvezető délelőtti határozata hajtsák végre, mert ellene senki nem tiltakozott. Ekkor tiltakoztak az ülésvezető délelőtti határozata ellen és a határozat 35 szavazattal 19 ellenében megsemmisítették. Tehát az ellenemelt vád elegett, s újabb vád még nem emeltett. Tudomásul azonban megsemmisítették. Ebből aztán nem nyugodott bele mindenki. Az igazoltatás kérdését forszírozták s csak ekkor álltak elő új vádakkal, mire Francis választott s a konvenció ismétellen nem igazolta. Ez azt bizonyítja, hogy Franciscnek igaza van, mikor azt mondja, hogy a "központ" az ülésszakok közt megbeszélte, hogy mi fog történni az ülésszakokon és ha hibát követtek el az előzőn, úgy azt miként javítsák a következőn. S e két küldöttel való eljárásuk azt bizonyítja, hogy nem válogattak az eszközökben, hogy céljukat elérjék. Tudniillik a velük nem egyetértő küldötteket kizárják a konvencióról, vagy legalább is annyit közölök, hogy nekik biztos többségük maradjon.

S most lássuk, mily érvelések folytán fogadták el az új elvi nyilatkozatot a régivel szemben. Whitehead érvelésében állítja, hogy a mai politikai szervezetek nem képviselik a munkásosztály érdekeit, sem a munkáspolitikát. Hát pl. a S. L. P. a tőkés osztály érdekeit képviseli? Axelson állítja, hogy "az I. W. W. lokáljaiban és counciljaiban nem szünek meg a csepürágás mindaddig, míg a politikai akcióra vonatkozó zavaró szakasz benn van az elvi nyilatkozatban. Szakítsátok ki azt a kis kapesot az elvi nyilatkozatból, hogy "egyesülni kell a politikai tén" — mivel minket mindenütt gyávaasággal vádolnak, hogy félünk azt kívágni és hogy bizonyos politikai pártok felé kell hajolnunk, — mutassátok meg nekem, hogy a politikai akció hol vált, vagy hol válik a munkásosztály hasznára?" (Ha nem lehet megmutatni, akkor határozottan fölösleges a politikai akció.) Thompson azt állítja, hogy "a politikai pártok működése szükségességének és fontosságának hangsúlyozása előfordítja a munkásokat az I. W. W.-től és azt a hitet keltik bennük, hogy könnyebítés és megváltás várható a kapitalista osztálytól és annak politikai ügyneikeitől." (Az aláhozás az enyé.)

Hogy pl., ha azt tanítjuk a munkásoknak, hogy egy szocialista politikai szervezet szükséges végülnek elérésére, azt a hitet kelti bennük, hogy a kapitalistáktól és annak politikai ügyneikeitől várható a megváltásuk, előttem nem nagyon világos és ha ezt be tudják bizonyítani, akkor határozottan káros a politikai akció. Cole kijelentette, hogy az új elvi nyilatkozat mellett van, azt hiszi, hogy a munkásosztály szervezése az ipari téren szükségesebb és nem látja be, hogy a politikai akció, hol vált a munkásosztály javára. Mindezek azt bizonyítják, hogy a konvenció többsége az elvi nyilatkozat megváltoztatásánál azon nézetének akart kifejezését adni, miszerint a politikai akció fölösleges. Mert, ha nem ez, hát akkor mi volt az indok? Csak még egy indok található a jegyzőkönyvben. És pedig: Walsh azt állítja, hogy "mindaddig lesz konfuzió, míg a politikai tén való egyesülésre vonatkozó klauszula nincs tisztán meghatározva. Az egész országban ez a kérdés foglalkoztatja a munkások agyát s ennek a paragrafusnak átírása szükséges, hogy egy hétköznapi munkás is megérthesse."

Smith és Flynn szintén ilyen értelemben beszéltek és mint látjuk; Trautmann, St. John azt állítják, hogy a változtatás egyedüli célja a politikai klauszula miatt folytatott viták s veszekedések megszüntetése végett történt. Szállituk ezt az érvt a kellő értékre. Elsősorban tagadom, hogy a régi elvi nyilatkozat ellentmondana önmagának, vagy nem volna világos. Bizonyítsák be, hogy az ellentmond. De ha ellentmond, akkor is javítandó a politikai klauszula és nem kidobandó. S miféle vitákat és veszekedéseket akarunk megszüntetni? Az I. W. W. üzleti ülésein folytatott vitákat, melyek a politikai akcióra vagy politikai pártokra vonatkoztak? Ezt a régi elvi nyilatkozat mellett is megszüntethették volna, — ha egyáltalán lehet-

seges. S ha a régi mellett lehetetlen volt, az új mellett is az. Vagy pedig, ha az a cél, hogy az I. W. W. tagjainak egyáltalában megtiltassék erről a témáról beszélni vita estélyeken vagy fölolvasásokon — és ha ez lehetséges, — akkor ez ismét csak a politikai akció ellen van. De hogy ez lehetetlen, azt még azok is bizonyítják, kik az új elvi nyilatkozat mellett beszéltek. Így pl. Thomson az elvi nyilatkozat megváltoztatása mellett beszélt. Azt állítja, hogy "a vita a "politika" értelmezése fölött addig meg nem szünek, míg az I. W. W. tagjainak különböző nézetük lesz e tekintetben." És igaza van. Az elvi nyilatkozat megváltoztatására nem ez a cél vezérelte.

Williams azt hiszi, hogy "a viták e fölül fölmérülnek az új elvi nyilatkozattal épp úgy, mint a régivel." Tehát őt szintén nem az a cél vezérelte az elvi nyilatkozat megváltoztatására. Tehát a veszekedések megszüntetése nem ok, sem cél — csak ürügy, csak kifogás.

Végül térjünk a konvenció után megjelent hivatalos közlöny vezércikkére, melyben kifejezett vélemény hivatalos. A cikk első részében kijelenti, hogy a konvenció tisztán definiálta, határozottan megállapította azt az elvet, miszerint: "A fölszabadulás harca nem a gyárkapuknál vivandó ki, hanem a nemzet műhelyeiben és a termelők szükségleteinek kielégítésére szükséges áruk raktáraiban." Ez ellen nincs kifogásom. Néhány sorsral alább a következőket írja: "A végcél elérésére bármit ajánlhatnak más szervezetek, az I. W. W.-nak ahhoz semmi köze; politikai szervezeteknek lehet bizonyos betöltendő funkciójuk, ez egy oly dolog, mely csak olyanokat érdekel, kik hiszik és másokkal is elhitetik, hogy a munkások fölszabadítása másképp is kivihető, mint a nemzet s a világ műhelyeiben és raktáraiban vívott harcral." Nem állítja határozottan, hogy a politikai pártoknak van betöltendő funkciójuk, bár ezt tagadni sem meri. De megtaláljuk a két mondat összehasonlításával azt, hogy a politikai pártok betöltendő funkciója nem érdeklé az I. W. W.-t. Már pedig, ha a szocialisták végcéljának elérésére szükséges a politikai akció, akkor okvetlen kell, hogy érdekelje az I. W. W.-t. S ha nem érdeklé, úgy azt bizonyítja, hogy a konvenció elhangzott érveléseket elfogadja, tehát a politikai akció, ha nem is károsnak talán, — de fölöslegesnek tartja.

Ezeket az adatokat — egy, a veszekedésre vonatkozó kivételével, — mind az I. W. W. hivatalos lapjából vettem ki s előttem elég világosan bizonyítják, hogy az I. W. W. konvenciójának többsége a politikai akció fölöslegesnek tartja s a szervezet élére olyanokat állított, kiknek többsége e nézetet osztja s látjuk azt is, hogy ennek elérésére nem válogatta az eszközöket, tehát nekünk, mint a politikai akció híveinek, nem szabad indosszalni a konvenció működését, sőt el kell vetnünk.

Hogy a Patersonban konferenciázók miért jártak el helytelenül s hogy mily álláspontot foglaljon el szövetségünk velük szemben, legközelebbi alkalommal fogom kifejezni.

Basky Ferenc.

Vettük a következő levelet:

A "Népakarat" T. Szerkesztőségének
Nem tudom, nem kerülte-e ki figyelmüket az a kis közlemény, mely az "Önállás"-ban multkorii levelemre megjelent. Várlak plébezik, az Önállás szerkesztője azzal védekezik, hogy őt anyagi érdek nem vezérli, mikor bennünket legyaláz s másokat földicsér. Néhány szót szeretnék még ez ügyben írni.

Várlakynak részben igaza van, mikor azt írja, hogy Berkovits a lapjában nem hirdet. Azonban az igazságnak a felét megmondni s felét eltitkolni a kertelésnek legveszedelmesebb módja. Berkovits most nem hirdet s nem is előfizetője az Önállásnak. S az Önállás épen azért dicsérté föl, hogy ismét megszerzeze.

Hogy a philadelphiai mükedvelő anyira östővér tehen volna Várlaky szerint, hogy nem érdemes fejni, arra csak annyit: Ha valóban nem érdemes a tisztelendő urnak a mükedvelőt fejni, akkor miért mosakodott annyira. Egyébként is a papzsák telhetetlenségét jobban ismerjük, semmint fölhetnének, hogy a legostővérebb tehenet is megvetné. Erről különben a közeljövőben megemlékezem.

Egy mükedvelő tag.

GOLDMAN EMMÁT ELFOGTÁK.

Washington állam Bellingham nevű városában e hó 15-én a rendőrség elfogta Goldman Emmát és a társaságában levő hires chicagói orvost, dr. Reitman Benőt, hogy megakadályozza őket abban, hogy anarchista gyűlést tartsanak. Cade rendőrfőnök azt mondja, hogy az elfogatás az Egyesült Államok alkotmányának rendelkezése alapján történt, amely alkotmány az árulást bünténynek nevezi. A rendőrfőnök azt tartja, hogy az anarchia: árulás. Goldman Emma a bíróság előtt védeni fogja ügyét, ha ugyan lehetővé teszik azt számára a Cade-féle barmok ezen dicső országban.

FLVTAPSAK

Terjesszék a Népakaratot!

Magyarországi hírek.

Az igazi és a hamis végrendelet. A rendőrség szenzációs végrendelet hamisítás ügyében indított nyomozást, amelynek során már hat letartóztatás történt. A bűnügy egy nagy magántulajdon körül bonyolódott. Néhány héttel ezelőtt meghalt a fővárosban Gelléri Szabó János dusgazdag ügyvéd, aki kilencven évet élt, nem volt nagy lumen, de esze, az volt, valamondani szokás, "köztestületben" álló egyén volt; közéleti tisztségeket töltött be, református egyházában nagy állást viselt, szóval minden vonatkozásban kőzeleti ember volt; természetesen tehát, hogy végrendeletében a vagyonának egy részét közéleti hagyományozta. Végrendelete pénteken jutott nyilvánosságra. Körülbelül két millió korona fölött rendelkezett. Ebből háromszázezer koronát a családjára testált, négyszázezer koronát állami alapítványokra, négyszázezer koronát a pápai református kollégiumra, hétszázézer koronát a debreceni református egyháznak és aztán egyes magánszemélyeknek kisebb-nagyobb összegeket. Ez volt az elhunyt ügyvéd eredeti végrendelete, amelynek adatai pénteken jutottak nyilvánosságra.

Szombaton aztán egy másik végrendelet adatai kerültek nyilvánosságra. Ezzel sarudi Battlik Sándor galabócsi földbirtokos és ennek felesége, Filep Gizella jelentkezett. Ebben a végrendeletben közéleti ügyre fillért sem hagy az elhunyt ügyvéd, a családját kitagadja s általános örökösökké Battlik Sándort és feleségét teszi meg. Battlikék elmondták, hogy Gelléri Szabó János szeptemberben meglátogatta őket — Filep Gizella nevelt leánya volt az öreg embernek — és ott csinálta meg ezt az utóbbi végrendeletet, amelyben őket teszi meg általános örökösökké. Az elhunyt ügyvéd családja ezt az utóbbi végrendeletet hamisítványnak tartotta és följelentést tett a rendőrségen ismeretlen tettesek ellen. A rendőrségi nyomozás megállapította, hogy a végrendelet sarudi Battlik Sándor és Battlik Sándorné földbirtokos, Krudy Ferenc, Krudy Jenő és Krudy Gyula dzsentrik s Landau Samu losonci rendőrtiszt hamisították, akiket a rendőrség letartóztatott. Jellemző, hogy Battlik Sándor földbirtokos a megyéjében szintén társadalmi oszlop volt, élénk szerepet vitt a megyei közéletben s magának is milliók vagyonra van.

Három nagy vasuti katasztrófa. December 1-én nagy beszedést mondott a képviselőházban Sztényi József, a kereskedelemügyi miniszterium államtitkárja. A kereskedelemügyi tárca valamennyi kérdéséről beszélt és nem térhetett ki a magyar államvasutak állapotának, a magyar államvasutak katasztrófáinak a kérdése elől sem. Beszédének a vasuti szerencsétlenségekre vonatkozó részére nagyon gyorsan megkaphatta a feleletet azokból a táviratokból, melyek bizonyára a miniszteriumához is érkeztek arról a három vasuti katasztrófáról, amelyekről az alábbi táviratok számolnak be:

November 29. A szabadkai pályaudvaron a 3620. számú gyorsteher nekem a pályáján tolató 3141. számú mozdonynak. A két mozdony kisiklott: a sinek mintegy tíz méter hosszúságban elförték.

November 30. A velika-gorica állomáson két tehervonat összeütközött. Hat vagon kisiklott, három teljesen összezúzódott. A vonat vezetője szörnyet halt. Több súlyosan sebesült.

December 1. A zágrábi pályaudvar előtt az 5805. számú bródi személyvonat nekem az 1009. számú tehervonattal. A gépész szörnyet halt. Nagyon sok súlyosan sebesült. A személyvonatnak öt, a tehervonatnak hét kocsjaja kisiklott, egész sereg kocsi pedig összetörtődött. A kár vagy nyolcvanezer korona.

A tulipán jegyében. Az osztrák kereskedelmi miniszterium most adta ki az Ausztria és Magyarország közti 1908. október havi áruforgalmáról szóló kimutatást. Eszerint októberben Magyarország behozatala Ausztriából 115.9 millió korona. Az 1908. januártól október haváig terjedő időközben Magyarország kivitele 894.3, behozatala 1035.1 millió korona (9 millió korona). A folyó év első tíz hónapjáról szóló ideiglenes kereskedelmi mérlege pedig Ausztria javára szolgáló 140.8 millió koronával zárul, a mult év hasonló időszakában 94.1 millió koronával szemben.

A magyarországi szocialdemokrata párt tudományos folyóirata a Szocializmus. Előfizetési ára: egy évre 2 dollár, félévre egy dollár.

Minden szervezet és elvtárs tartsa kötelességének a "Szocializmus"-t megrendelni és terjeszteni.

Előfizetéseket továbbit a Népakarat kiadóhivatala az összeg beküldése ellenében.

Külföldi hírek.

Az ipari fejlődésnek a koncentráció felé való haladását érdekes adatokkal bizonyítják az 1907-iki poroszországi üzemszállítás eredményei. A hivatalos összeolvasást 1907 június 12-én tartották meg. 2,201,366 üzem működött ezen a napon 8,332,912 munkással. 1895-ben az ipari üzemek száma csak 1,990,350-et tett ki, a munkások száma pedig 5,815,543-at. Az üzemek száma 1882—1895 között 1.79%-al, 1895—1907 között 10.4%-al emelkedett, míg az üzemekben tevékeny munkások száma az első időszakban 32.62%-al, a másodikban 43.39%-al növekedett. Bár az emelkedés nincs egészen pontosan kifejezve, mert a számlálás technikájában beállott változás a számokat befolyásolta, mégis föltűnően nagybör mértékben nőtt a munkások száma az önálló üzemek számával szemben. Az ipar fejlődése a nagyüzem felé tart. A koncentráció azonban a legvilágosabban abból látható, hogy míg azoknak az üzemeknek száma, amelyben a mester maga, se, gédek nélkül és motor nélkül dolgozik, 951,642 (1895-ről 784,197 (1907)-re, tehát 17.6%-kal csökkent, a társas, segédet foglalkoztató s motorral dolgozó üzemek száma 791,694-ről 1,111,300-ra, tehát 40.37%-kal emelkedett. Nagyon tanulságos a számoknak ez a változása az egyes iparágakban, nevezetesen pedig a textiliparban, amely iparág tudvalevően kezdettől fogva a fejlődés irányát jelzi. A törpe üzemek (a segédet nem foglalkoztató üzemek) száma 63,629-ről 24,217-re, tehát 62%-kal csökkent, de azért az iparágban dolgozó munkások száma mégis emelkedett 441,885-ről 445,452-re, 0.81%-kal. Ismeretes, hogy a modern, fejlett technika vívmányai éppen a textiliparban érvényesülnek leginkább. A zsír, szappan, olaj és fűrész előállításával foglalkozó törpeüzemek száma 52%-kal csappant meg, mert ezeket a melléktermékeket most már főképpen a kémiai nagyipar produkálja.

A segédet és motorral dolgozó üzemekben foglalkoztatott munkások száma 4,929,441-ről 7,548,715-re, tehát 53.29%-kal emelkedett és ebben nagy része van a gép- és szerszámpárnak. Ebben az iparágban dolgozó munkások száma 329,404-ről 655,830-ra, tehát 99.1%-kal növekedett. A textiliparon kívül a ruházati és tisztítóiparág mutat legkisebb emelkedést, 12.67%-ot a foglalkoztatott személyek számában.

Jellemző, hogy míg Poroszország egész lakossága csak 19%-kal szaporodott 1895 óta, az iparban tevékeny személyek száma 42%-al. Beszédés bizonyosság Poroszország iparvilágának fejlődése mellett. Az üzemeknek nagyság szerinti való osztályozásából kitűnik, hogy az óriásüzemek (amelyek 500-nál több munkást foglalkoztatnak) száma 70.4%-kal és a bennük tevékeny munkások száma 89.11 százalékka növekedett. Az ipari népesség 74%-a férfi és 26%-a nő volt, de míg a férfimunkások száma 1895—1907 csak 38.7%-kal emelkedett, a nőmunkásoké 54.2%-kal. Bár a statisztika arról nem ad fölvilágosítást, mennyi ebből a számból a házasszony és mennyi a leány, mégis látnivaló, hogy az ipari fejlődés mily könnyörtelenül szakítja ki a "szent családi tűzhely" köréből a nőt.

A nő, mint munkás. A Londonban megjelenő szocialista "Women Worker" (Nőmunkás) kimutatása szerint Angolországban öt és fél millió nőmunkás van. 2,000,000 nő háztartási segédmunkás, 867,000 a szövőiparban dolgozik, 903,000 varrással foglalkozik, 80,500 a kereskedelemben nyer alkalmazást, közel százezer pedig a mezőgazdaságban. 55,784 dolgozik iródkában, 200,000 tanító, 44 ezer pedig zenész és színésznő, 79,000 ápolónő és 292 orvos. Ezekre a munkásokra is elveszítette értékét az a régóta kopottat frázis, hogy a nőnek földadata a családi körben való érvényesülés.

A grófnő kerített. Varsóban az úgynevezett előkelő körök általánosan bámulják Gemulinska grófnő szépségét. A bájós grófnő magához hasonló szépségeket gyűjtött a szalonjába, amely mindenki számára megnyitott, akinek csak pénze és jószabása ruhája volt. Az arisztokrácia ebben a szalonban találkozott. Urak, hölgyek, nagyon idősök és nagyon fiatalok a Gemulinska grófnő szalonjában adtak egymásnak találkozót. Még az is találkozott, aki nem akart. Gemulinska grófnő a fölébe ugdosott, ékszerreket, ezres bankókat ígért és azután egy nagyon kedves kis külön szobát adott előkelő, gazdag úrral butorozva. A grófnő korszaja addig járt a kutra, míg eltört. Kisült, hogy Gemulinska grófnő nem annyira grófnő, mint inkább kerítő és kisült, hogy a neves ösök sardjékai nem azért találkoztak a szép hölgy szalonjában, hogy az iradalomról, a sportról, a kártyáról csevegjenek, de nem is azért, hogy az ünnepeit szépségeket csak — bámulják. Kisült, hogy a grófnő kerített és éppen azok közül kerített, akik a szalonját látogatták. Arisztokratáknak kerített az arisztokraták számára. Nagyon helyes, csak az kellemelem, hogy a grófnő kerítési szereplései a törvényszéket foglalkoztatják s a botránypörben eddig legalább háromszáz ösökel dicsékvő család fog pirulni a fiuk és lányok Gemulinska grófnő szalonjában történt vizitáció miatt.

TÁRCA.

ISTÓK TEMET.

— Irta: Farkas Antal. —

Hová lett a nagy öröm, a nagy boldogság a Kovács Istóké félszékéből? Most költöztek a harmadik emeleti lakásba, amely váratlan esemény következtében megürült. Szilaj István szombaton este nem jött haza a gyárból. Vasárnap reggel már a Rókusban feküdt ahova halálos sebbel vitték a mentők. Kocsázott, valaki hátra szúrta, meghalt és Szilaj Istvánnak a heti lakást átadta másnak. A hemme-hummját elköttyavetelte s két kis porontyával hazaköltözött a falujába.

Szilaj István helyére Kovács Istóké került. Eddig a negyedik emeleten laktak ágycsokorok. Az asszony a dohánygyárba járt. Istók meg a sörgyárba. Reggel együtt indultak és este hamarabb hazért az asszony, mert a sörgyár messzebb volt, aztán az is megessett, hogy Istók el-elmaradt. Négy esztendő már, mióta együtt laktak, de az a boldog állapot nem akart bekövetkezni, hogy Kovács Istók asszonya megkívánja volna a savanyut, megnyult volna az ábrázata és az Istók fülébe sugta volna azt az édes titkot.

Istók meg bolondja volt a gyerekek és amiatt sokat busult, hogy nekik nem teremődik egy csöpp se. A sok busulás meg is ártott neki és el is vitte a heti keresetét nem egyszer. Majd a bíróból ugrott ki, mikor a felesége boldog állapotba esett. Mintha kicserélték volna Istókot. Nem engedte be az asszonyt a gyárba.

— Itthon maradsz! Az én keresetemből ketten is megélünk, ha ősszebb húzzuk magunkat. Az ősszebbhúzás csak az estéli kimaradások terén nyilvánulhat meg, hiszen ketten is alig kereset annyi, amennyi egy emberpárnak a mindennapi életét szükséges kifussa. Istók rendesen hazatért és kimondhatatlanul boldog volt. Csaldapa lesz! Gyermekéidejében mennyi mindent megélt! Vesz neki lovas katonát, ha fia lesz, hajas babát, ha leány lesz. Az asszonykörüli sertepertélyt megújta a családi életet, mert megposványosodik. Istók előre-hátra eldicskedett az apaságával. A lump kompániának búcsút mondott.

— Nem lehet! Kell a gyerekeknek. Istókból már az első hetekben olyan akkurátus családapa lett, hogy meg a négy-hat gyerekes családapák is meg irigyelték sok jó tulajdonságait. A dohányzással is fölhangzott, hogy ne költse a pénzt trafikra. Hébe-hóba, mikor senki se látta, rágyújtott valami véletlen adta szivarvégére és minden gondolata azzal kísérte a karikázó füstöt, hogy őbelőle takarékos ember, boldog családapa lesz.

Ekkor költöztek föl a harmadik emeletre, a Szilajék lakásába. Az asszonynak volt már egy kis holmija. Ugy gondolták, hogy ők a konyhában meghúzódhatnak, a szobát meg kiadják kvartélyosoknak. Így aztán kikerül a heti házbér és marad is valami a heti keresetből a kis gyermek okvetlen-szükségletére, a bába-pénzre, a keresztlőre, meg pólyára.

Aztán nem is lett volna hiba az Istók számításában — négy hónapra járva a dolog — ha nem történik az a véletlen, hogy padlásra-menéskor az asszony a szűk és sötét folyosón megcsuszott, leesett és az a kosár ruha, aminek a javarésze az első emeleten lakó postatiszt uraké vala, az asszony hasára esett. Nagy beteg lón és ágyának esett. A pénztári orvos ur mindjárt megmondta, hogy mi a baj. A vér az lett, hogy az asszony csakugyan véget vett az Istók álmodozásának. Óriási vajadások közt megszületett a holt reménység, a gyászos öröm, Istók, a józanfejű ember nekidült az asztalnak, úgy birkózott az eszével, a szívével, annyira sajnálta a ruhadarabokkal letakart, ki se gyulladt, már is elaludt életet. Mit monjon annak az embernek, akit heteken, hónapokon keresztül azzal biztatott, hogy keresztapa lesz? (Nótában annak se volt egy mákszemnyi gyereke se és előre örült, hogy végre sikerült keresztapaságra vergődni.) Be kell vallani a Zsuzsa szomorú esetét.

A házmester megmagyarázta, hogy ilyen esetben a kis gyereket be kell pakolni iskátulába, el kell vinni ide, meg oda, aztán mikor elkönyvelték, a tisztiorvos hitel érdemlő hivatalos tudományosságilag megállapította róla, hogy csakugyan nem él, akkor szabad eltemetni a rákos temetőben.

Másnap Istók nem ment be a gyárba. Ünneplőbe öltözött és a sarki fűszeresnél kerített egy alkalmas iskátulát, amiben piskótát és hasonló kiválóságok szoktak érkezni. Egy kis forgácsot, mit gyümöszölt belé, aztán megindult az iskátulába pótyált reménységgel, az asszony szivszakasztó zokogása közben le a harmadik emeletről a másodikra, az elsőre, a földszintre, a kapu alatt ki a szép napsugaras, friss levegőjű uton le, az előjáróság felé.

Szomorú ut. Jönnek-mennek az emberek. Itt összefogózkodók szerelmes párok haladnak. Összeszűnnek, összenevetnek. Amott hintón görögülő emberpárok haladnak valami vidám, sejtelmes cél felé. Itt a templom. A pirosképű,

vörösorrú bábaasszony valami régimódi se-lyemruhába bújtatott asszonyág kíséretében kékszállagos pólyába takart friss hajtású életet cipel belé. Milyen boldogok ezek, akik keresztelődnek. Istók meg temetni indult.

Mikor az ember torkát fojtogatja a keserűség, mikor a szemébe lopódzó könnyeket a forró augusztusi napsugár szárogatja és úgy érzi, hogy nagyon, de nagyon nehéz a szíve, olyankor nem árt, ha a legelső apró kocsma híves asztalára leteszi a terhet, aztán azt mondja: — Egy decit szódával!

Nem árt. A szomjuságát csillapítja a hideg ital. Az alkohol se szaladhat a fejének, mert hiszen nem mindig a gyomrában hordja az ember az esztét. Sokat elbir, amíg a szesz a fejéig ér; a szénsavas ital, az a csöpp alkohol meg jó arra, hogy z idegeit fölfrissítse.

Leült és italt parancsolt. Egyiket a másik után. Mikor aztán ott tartott, hogy elég a jóból, betoppant az az ember, akit a komájának akart elhívni. Valami dolga volt erre, lévén járó-kelő szolgálta, utba ejtette a korsmát.

Istók a legnagyobb körültekintéssel fogott annak magyarázatába, hogy tulajdonképpen mi történt. Egyelőre a koma is mondjon le a keresztapai örömről, amint neki le kellett mondani az apaikról. Zsuzsa fölbukott, a ruháskosár a hasára pottyant és itt a gyerek, itt van ebben a papíros-iskátulában, itt van az ősszes számítás, a reménykedés, a boldogság, a jövő, amiért élni jó lett volna, küzdeni cél-szerű mesterség és ami nélkül. . . .

— Hozzék még egy liter bort! — parancsolt Istók és azzal nekiállt a keserűségnek.

A füstbe ment koma nagy szemeket meresztett az iskátulára. Szeretett volna belekukucskálni, de úgy gondolta, hogy akkor végigszalad a hátán a hideg, akkor nem kell neki a bor. Már pedig egész íveggel hozott Istók. Inkább maradjon a kis Kovács ott, ahol van.

És a jó emberek szépen elmeséltek mindent, ami kezük ügyébe esett. Elmondták ezt is, azt is, de Istók csak vissza-visszatért a Zsuzsa tragédiájára, a gyereke, a hetes lakásra, amelybe nem kerül lakó.

Az Istók agyát már túzelte a bor. Az iskátula mellett nagyot csapott az asztalra:

— Ez tett tönkre bennünket, János, az istenit az apjának!

Nagy elkéseredés ült a szívére. A mámor zibbasztó érzése nem tudta úgy elcsöndesíteni ezt az össze-vissza helyekről előlepegető anyagi gondok okozta keserűséget, hogy most már csak a Zsuzsa tragédiájával foglalkozzék. Fajt neki minden és a fájdalomra nagyokat ivott. A tervbe vett koma redesebb ember volt, mert tudott mértéket tartani. Déli harangszókor észre tudta venni, hogy a mai délelőttnek is vége van, jó lesz odább állni. Csak Istók akaratoskodott, de aztán ő is belátta, hogy első a hivatalos apai kötelesség.

Megmozdultak a korsmából az előjáróság felé. Közben meg egy helyütt megálltak rágyújtani. A trafikusbolt olyan célszerű trafikusbolt vala, ahol mindjárt rá is lehet gyújtani, nemcsak a szivarra, hanem egy-két pohár pálinkára is.

Istók elindult az előjáróságra a hóna alatt valami iskátulával, de mikor a kerületi orvos előtt hosszas magyarázások kíséretében bontogatni kezdte, az orvos idegesen rászólt:

— Csak hagyja, hagyja. Itt az irás.

Istók elvette az irást. A bor bizalmassá tette. Meg nem állhatta, hogy kijövetkor az orvoshoz ne forduljon ezzel a vallomással:

— Pedig az első lett volna tekintetes uram!

Az orvos ur sietett, nem ért rá szomorkodni.

— No, csak vigye el a rákos temetőbe.

Istók elindult, mely bánattal lépegetett a forró utcán, a jövendő boldogságát, a korán letört reménységét vitte az örök sir felé és észre se vette, hogy a hóna alatt egy iskátulája kuba-szivart szorongat, amiből a trafikusboltban rágyújtott, megkínálván a füstbement komát. . . .

RABSZOLGANEVELŐ VASÁRNAPI ISKOLA.

A "Biblia osztály" tagjainak mult vasárnap tartott istentiszteletén az ifjú John D. Rockefeller tartott szent beszédet és azt a butaságot akarta elhívti fiatal emberekkel álló hallgatóival, hogy a nehéz és hosszú ideig tartó munka az az út, mely a biztos sikerhez vezet.

A mai fiataloknak az a baja — ugymond Rockefeller — hogy nagyon nagyra tartja munkája értékét. Ismernek fiatal embereket, akik csak annyit dolgoznak, amennyit fizetést kapnak és egy vonással sem tesznek többet. Nem kezdenek ezek munkához, míg az óra nem üt és elhagyják a műhelyt, mielőtt az óra a munkaidő lejártát mutatja.

"Tapasztalatom szerint, azok az emberek haladtak csak előre, akik a munkaidőn túl még néhány órát töltöttek a munkában anélkül, hogy csak gondoltak volna is arra, hogy azért külön fizetést kapjanak a munkaadóiktól."

Igy szóokolt az ifjú Rockefeller s a bamba hallgatóság között nem akadt senki, aki megkérdezte volna, hogy vajjon ő és a kedves pája is az általa ajánlott módon szereztek a milliákat.

A BALKÁNI ESEMÉNYEK.

Irta: Kunfi Zsigmond.

2. Világpolitikai összefüggések.

A kapitalista terjeszkedés legbiztosabb módja a területmegszerzés, mivel ebben az esetben a hazai tőke érdekeit, biztonságát hazai hadsereg, jogrend, bürokrácia védelmezi. Ez a védelem megbízhatóbb bármely barátságos, de mégis csak idegen hatalom adta védelemnél. Ezért törekszik minden állam ama területeknek politikai megszerzésére is, amelyeket gazdaságilag meghódított. A fegyveres béke mai állapotában, a kapitalista világháború mai erőssége mellett azonban ma már ez a terület-szerzés egyre nehezebbé válik mindenütt, teljes lehetetlenné Európában. A török birodalom egymagában erőteljesen bármelyik militarisztikus állam támadásával szemben megvédeni területi erejét, ezért valamennyi európai nagy állam kollektív védelme alatt áll, amelyek mindegyikének nem az a valódi érdeke, hogy Törökország területén csorba ne essék, hanem az, hogy valamelyik másik ne tegye rá a kezét. A közös vadászterület maradjon meg mai állapotában, ne szoríthassa ki onnan egy valaki a többit.

Igy azután az európai államoknak az volt az érdekük, hogy a török birodalom megmaradjon, de ne erősödjék meg annyira, hogy ur lehessen a saját házában. Olyan Törökországra volt szükségük a kapitalista államoknak, amely gyöngesége miatt lehetővé teszi a befolyásolást és állapotainak rendezetlenségével ürügyet vagy jogcímet nyújt a beavatkozásra. Különösen két államnak voltak és vannak még ma is ilyen érdekei: Angliának és Oroszországnak.

Anglia gazdaságának és hatalmának legerősebb tényezői közül való: Egyiptom és India. Mérheterlen gazdasági s politikai hatalom forrása a brit birodalom számára e kettő, különösen India. Mindké országhoz az ut, szárazon és vízen, török területen és birtokon vezet keresztül. A világforgalom nagy utjai azok, amelyek a Földközi tengeren és a Suez csatornán keresztül viszik Angliát áruit Indiába és India kincseit, nyers termékeit Angliába és utjának legveszedelmesebb részén a török szultánnak, ha már sok helyen csak névleges fenhatósága kíséri végig.

Angliának ezen birtokait csak Oroszország veszélyeztetheti, amely mérheterlen nagyságú, csakhogy túlnyomóan természetlen területeknek ura Ázsiában. A Britt-Ázsia Sziberian keresztül szárazföldön nehezen közelíthető meg háború idején csak úgy, mint a kereskedelmi forgalom céljaira. Ellenben elvágható Anglia útja Indiába az oroszok által, ha az orosz hajók a Fekete tengerrel a Bosporuson s Dardanellaszoroson keresztül kijöhetnek. Aki Konstantinápolyban ur, az rendelkezik az Ázsiába vivő tengeri uttal. De az angol imperializmus megáztatásának szándékát nélkül is óriási jelentősége van Konstantinápolyban az oroszokra nézve.

A tömörked terjedelmű orosz birodalom valószínűleg foglyul szárazföldi börtönében. A világtengerre vezető utjai közül az északit, a Kelti és Északi tengeren keresztül vivőt Németország vagy Anglia zárhatja el. Másik útja a tengerre a Bosporuson keresztül vis, amelyet meg a többi európai hatalmak féltékenysége zárhat el minden pillanatban. Ezek az okok teszik Angliára és Oroszországra egyaránt a nemzetközi politikának legfontosabb pontjává Konstantinápolyt. És mivel egyik sem gondolhat e fontos pontnak kizárólagos birtokbavételére, a diplomáciai fondorlatok, a gazdasági térfoglalás, a megvesztegetések eszközeivel iparkodnak a szultánt befolyásuk alatt tartani. Az orosz és angol imperializmusnak ebben a kérdésben kibékíthetetlenek az érdekei, noha a mostani események kapcsán közös eljárást követnek. Ez azonban csak ideig-óráig való takatizálás, amelyet Oroszországnak ázsiai vereségei tetek lehetségessé és amely menten megszűnik abban a pillanatban, amint Oroszország megerősödve újból veszedelmessé válik Angliára.

Ezek a viszonyok teremtik meg azokat az angol és orosz erőket, amelyek a török ügyekbe való beavatkozást és azoknak ellenőrzését szükségletté teszik ezen államokra nézve. Ezen beavatkozásra való jogcímet a balkáni népek állapotai szolgáltatják és szolgáltatják a XIX. század folyamán. Elsősorban kihasználták erre a célra az a körülményt, hogy az uralkodó török nemzet más vallású, mint a török uralom alatt álló szláv népek és bizonyos tekintetekben a kereszties hadjáratok hangulatát tartották ébren a törökséggel szemben. Olyan államok, amelyek saját keresztény népüket s munkásaikat könyörtelenül mészárolták és mészárolják le, mielőtt politikai jogokat vagy több kenyeret menek követelné, nem szüntenek meg tiltakozni és fölháborodni azon bánásmód miatt, amely a török uralom alatt élő keresztény népek osztályrésze. Anglia ezen tiltakozásait és a nyomukban járó akciót mindig a szabad-elvűségnek, a humanizmusnak, az emberi érzéseknek csak exportálására szánt jelszavaiba burkolva és ezen jelszavak nevében uszított, hol nyíltan, hol teleplezve a török uralom ellen, ha ez megerősödni látszott. Angliához tehát, mint az európai műveltség helytartójához for-

dultak a balkáni népek. Oroszország pedig, mint a szláv népek természetes védője, mint fajlag rokon nép bátorította a Balkánon lakó szlávokat és tartott velük barátságot. Faji és nemzeti szempontokat, noha nem elsődleges meghatározó tényezői a politikának, mégsem szabad figyelmen kívül hagyni és így nem mellőzhető el az a befolyás, amelyet Oroszország a faji összetartozás hangsúlyozásával szerzett. Így került bele Anglia révén a humanizmus, Oroszország révén a nagyszláv eszme és a pánszlávizmus kérdése a balkáni politikába, ami csak arra volt alkalmas, hogy bonyolultabbá tegye az amugy is nehezen áttekinthető kérdést.

A keresztény szláv népeknek elszakadása, a török birodalomról való lemálása és önálló államként való megalakulása egyik legszembetűnőbb jelensége a XIX. század történelmének. Montenegró, Szerbia, Görögország, Bulgária, Kelet-Rumélia és Bosznia-Hercegovina jelzik a török állam veszteségszámítóját. Az utóbbi kivételével valamennyi önálló államként szervezkedett és szétverte azt a nagy gazdasági és politikai egységet, amelyet a török birodalom mégis csak föntartott és amely egy nagyszabású gazdasági élet alapja lehetett volna valamikor. A nemzeti eszme és az idegen uralom ellen való védekezés jelszavaival indult meg mindenütt ez a küzdelem, amelyet Oroszország nyíltan azért támogatott, mivel a szláv államokkal való etnikai kapcsolat révén ezen országok önállóságától a maga befolyásának a növekedését és Törökország gyöngülését remélte. Viszont Angliának érdekében állott ugyan a török birodalom gyöngyítése, de kedve ellenére volt az orosz befolyás növekedése. Így magatartása ebben a kérdésben ingadozó volt.

A világpolitikai és gazdasági érdekeinek — különösen egekben, mikor ez államok küzdelme a török hatalom ellen még folytak — fogva nem érintett államok állásfoglalását más szempontok határozták meg. Törökország gyöngülése a szláv elemek térfoglalását s Oroszország hatalmának, tekintélyének növekedését jelezte. Oroszországot pedig az egész 19. század folyamán az ellenforradalom, a reakció hatalmának és legnevezetesebb erőforrásának nézte minden ország demokráciája. Tehát minden olyan eseményt, amely az európai reakció előharcosának, a cárizmusnak megerősödésével járt, elítéltek és elleneztek a demokratikus elemek. Másrészt pedig a demokratikus elvekkel nehezen fért össze az abszolút török hatalomnak még ha erkölcsi támogatása is olyan népekkel szemben, amelyek függetlenségükért, nemzeti jogaikért és nemzetiségük megővéséért harcoltak és így alapjában vége a demokrácia katonái voltak. Ma már a szláv népek mind elszakadtak és a nemzetiségi küzdelem szörnyű, barbár formájában a szultán európai birodalmában, csak Macedoniában folyik, ahol törökök, görögök, szerbek, bolgárok, románok, albánok gyilkos harcot folytatnak az európai összes nagyhatalmak védnöksége alatt a törökök ellen és külön-külön egymás ellen. A világnak kétségtelenül legbonyolultabb nemzetiségi kérdése az, amely Macedoniában a bandák harcaiban adott véres életjeleket magáról.

Az 1908. év nyarán kitört és látszólag diadalra jutott török forradalom, amely a török államéletet alkotmányos alapokra akarja átvezetni és amelynek mozgató erői az európai eszmével megbarátkozott tisztikar, a külföldön megfordult intellektuális, az idegen beavatkozásnak véget akarnak vetni, a macedonai nemzetiségi kérdést a nemzeti autonómia alapján akarják megoldani és a szláv parasztságának a török földesurak meg a keresztény egyházi arisztokrácia ellen vittvő guerilla-harcát civilizáltabb formákba akarják átvezetni. A török forradalom a népet megszabadította a török abszolút hatalomtól. De nagyon késéges, hogy megtörtén-e a másik abszolút hatalomnak, mely a török állam fölött uralkodott: az európai tőkének az uralmát, hogy a gazdasági függésnek azon nagy foka mellett, amelyben Törökország az európai kapitalizmussal szemben áll, egyáltalán megvan-e a politikai függetlenség lehetősége? Ha ez a lehetőség megvan s ha az ifjú-törökök forradalma erre az utra tudja rávezetni a sokaktól már halálraírt török birodalmat, akkor a már csak névleg Törökországhoz tartozó Bulgáriának és Bosznia-Hercegovinának elvesztése nem nagy ár ezért.

(Szocializmus.)

(Folytatjuk.)

Mint a St. Louis-i női szervezet bennünket értesít, a mulatságokra szóló jegyekkel szerzett előfizetések a versenyben nem számítanak.

A szocialista társadalomban a földet közös munka fogja művelni és közös munka fogja megélelni a gabonát. Gyönyörű kert lesz akkor a világ. Minden, amit a tudomány és a gép alkotni képes, a szocialista társadalom rendelkezésére fog állni, hogy vele bárbírja az édes anyaföldet, hogy teremjen gyümölcsöt mindenki számára.

REGÉNY.

RASZKOLNYIKOV

(BÜN ÉS BÜNHÖDÉS.)

Irta: DOSZTOJEVSKIJ M. TÓDOR.

(Folytatás) (11)

Nyitva volt egy kis ajtó a lépcső végén Mécses világította meg a kicsiny, alig tíz lépés hosszú szobát. A lépcsőről egészen meg lehetett látni mindent. Összevissza volt benne minden, leginkább szétépett gyermekholmi. A szobában csak két szék volt s egy rongyos díván, viaszkos vászonnal bevonva. Előtte községes konyha-asztal állott, takaró nélkül, festetlen. Az asztal szelvény pléh-gyertyatartóban egy kis fagygyertya vége pislogott. Látszott, hogy Marmeladov külön szobában lakott, bár ez a szoba csak átjáró volt. Az ajtó, mely a többi szobába vagy kalitkába vezetett, Lippewehsel Amália tartá lakását, nyitva volt. Lármá, kiabálás, kacagás hangzott. Ugy látszott, hogy ott teáznak, kártyáznak.

Raszkolnyikov mindjárt megismerte Ivanovna Katerinát. Szörnyű sovány asszony volt, eléggé magas és jónővér. Haja még szép, sötétbarna volt s arcán két piros folt égett. Karjait mellére szorítva járkált szobájában fel s alá. Ajkai szárazak voltak s mellét rövid szakadózott lélekzet-vétel emelgette. Szezielában égtek, de tekintete merev, mozdulatlan volt. Szomorú benyomást tett a szemlélőre ez a sorvadós, izgatott arc, a pislogó fagygyertya világánál. Körülbelül harminc évesnek látszott s igazán nem illett Marmeladovhoz.

A belépőket észre sem vette. Ugy látszott, semmit sem vesz észre környezetében. Bár a szobában fojtott levegő volt, az ablakot nem nyitotta ki, a mellékszobából füstfellegek töltöttek át; köhögött, mégse tette be az ajtót. A legkisebb lányka hat éves lehetett, fejét a pamlagba furva aludt, félig ülve, félig fekvé. A fiu, ki egy évvel idősebb volt, a sarokban reszketett, sirt; ugy látszott, nem rég verték meg. A legidősebb lányka, körülbelül kilenc éves, sovány, hosszú teremtés, mint egy fogpiszkáló, rongyos, átlátszó ingben, a fiucska mellett állott. Egy kis köpeny volt rajta női stízből, de régi lehetett, kinőtte, a térdéig sem ért már. A fiucska vigasztalta. Sugdosott neki, ölegette, mintha megakarta volna övni az újabb zokogástól s ezalatt nagy szemével aggódva kísérte az anyja mozdulatait. Marmeladov nem lépett be a szobába: letérdelt az ajtó mellett s előre toltá Raszkolnyikovot. Mikor az asszony észrevette az idegent, úgy nézett rá, mintha tünődne: ugyan miért jöhött ez ide? Aztán hirtelen azt gondolta, hogy az idegen talán a másik lakásba igyekezik, mint-hogy az övé csak az átjáró. Most már aztán nem törődött vele, kilépett, hogy bezárja a külső ajtót.

Mikor meglátta azt az embert, ki a küszöbön térdelt, dehűsen fölkiáltott:

— Ah, tehát visszajöttél! Nyomorult rabló! Hol a pénz? Mutasd, mi van a zsebedben? Hol van a ruhád, a pénzed, beszélj!

Átkutatta a zsebeit. Marmeladov engedelmeskedett s alázatosan széttárta karjait, hogy a kutatást könnyebbé tegye. Egyetlen kopejka sem volt a zsebében.

— Hol a pénz? — kiáltott az asszony. Ah, istenek, mindent megivott volna! Tizenkét rubel volt még a ládában.

S ekkor a fejének rohant és hajánál fogva huzta Marmeladovot a szobába. Marmeladov segített neki; alázatosan csuszott mellette.

— Gyönyör ez nekem. Nem is fáj; boldogság, gyönyörűség, uram! — kiáltott, míg hajánál fogva huzta a nő s homlokát a padozathoz verte. A gyermek fölébredt és sirni kezdett. Az a fiu, ki a szögletben huzódott volt, nem birt többé magával. Sirni, reszkeni, ordítani kezdett és mintha hisztérikus roham ragadta volna meg, olyan görcsös erővel kapaszkodott nővérebe. A legidősebb leány reszketett, mint a nyárfalével.

— Mindent megivott! — kiáltotta kétségbeesetten a szegény asszony. Még a ruháit is. Ezeket pedig éheznek, éheznek! — tette hozzá tördelve a kezét s a gyermekekre mutatva. Óh, átkozott élet! És én nem is szegylettem magát? — fordult a nő hirtelen Raszkolnyikov felé. Szintén a csapszékéből! Együtt itattok fény-e? Ki innen!

A fiatal ember sietett szó nélkül távozni. A kitárt ajtóknál kíváncsiak jeleket meg. Szemtelenül nevető fejek, szájukban cigaretta vagy pipa. Rendetlen alakok néztek be; pangolyánok, ingujban, kezükben kártyával. Akkor nevettek legjobban, midőn Marmeladov a felesége cibálása alatt fetrengve, kijelentette, hogy ez az állapot gyönyörűség. Sőt be is jöttek a szobába. Végre kétségbeesett kiáltás hallatszott s Lippewehsel Amália is a szobába rohant, hogy rendet csináljon. Még is parancsolt a szegény asszonynak, hogy holnap pusztuljanak a lakásból.

(Folytatjuk.)

EGYLETI HIREK

Értesítjük a Munkás Betegsegélyző Szövetség titkárait, hogy a csomagos lapokat szétküldtük. Mindezek, kik bármely oknál fogva nem kapták meg a lapot, értesítésük erről haldéktalanul a Kiadóhivatalt.

Az Amerikai Magyar Szocialista Munkás Szövetség Ohio állami vezetősége karácsony napjára

ALLAMI ÉRTEKEZLETET

hívott egybe. Az állami értekezlet napirendje a következő: 1. A vezetőség jelentése: a) Titkár jelentése, b) Pénztárnok jelentése, c) Ellenőrök jelentése. 2. A mozgalom kiépítése. Előadó: Timár János.

3. A sajtó. Előadó: Zucker M. 4. Indítványok és interpellációk. Fölhívjuk az osztályokat, hogy küldőiket a lehető legelőrebb idő alatt válasszák meg. Indítványok legkésőbb egy héttel az állami értekezlet előtt írásban küldendők be az állami titkársághoz.

A küldöttek megbízóleveleiket okvetlen hozzak magukkal.

Ajánlatos, hogy a küldöttek idejkorán jelenítsék be, hogy mely vasutvonalon érkeznek. Az összes küldöttek szállásáról és ételmezéséről gondoskodva van.

Az állami értekezlet E. 79-ik utca 2697 szám alatt lesz megtartva.

Eltvársi üdvözléssel az Amerikai Magyar Szoc. Munkás Szövetség Ohio állami vezetősége.

A New Yorki Szocialista Munkás Szervezet II. osztálya legközelebbi ülését december 26-án, szombaton este 8 órakor tartja.

Szövetségünk VI. osztálya (Newark, N. J.) folyó 19-én, szombaton este 8 órakor a Plaveczy-féle Hallban (20 West St.) fölölvásást fog tartani.

Tárgy: A vagyonszerzés. Szóke J., titkár

A Philadelphiai Szocialista Munkás Szervezet 1908 december 20-án, vasárnap d. u. 2 órakor saját helyiségében (800 Parish St.) fölölvásást rendez.

A fölölvásás tárgya: Bűn és nyomor. Előadó: Szentgyörgyi ödön.

Az előadást vita követi. E fölölvásáson szívesen látunk minden munkást. A vezetőség.

MULATSÁGOK.

A Munkás Betegsegélyző Szövetség I. osztálya szövetségünk II-ik osztályával folyó év december 19-én, szombaton este, a Sokol Hall diszterternében, 525 E. 72-nd St., szinelőadással egybekötött nagy táncmulatságot rendez.

Színre kerül Szigligeti remek vígjátéka a LILJOMFI

A tiszta jövedelemnek fele a Népakarat javára fordítottak. Belépti díj 25c. és 50 c. Az 50c.-es jegy egy szerszmind a Népakarat negyedévi előfizetésüül szolgál.

A S. L. P. St. Louisi német osztálya 1908 december 19-én, szombaton a Concordia Club Hall-ban (1441 Choteau Ave.) szinelőadással ünnepi beszédek-, szavaltók-, dalok- és előképekkel egybekötött táncmulatságot rendez, mely alkalommal színre kerül Koeppl Richard DER TRUNKENBOLD

(Az izsákos) című remek drámája. Kezde'e este 8 órakor. Belépjő díj személynként 25c.

A munkástársakat és elvtársakat tisztelettel meghívja a Rendezőség.

A Peoria-i Magyar Szocialista Munkás Szervezet (XXVII. osztály) megánhelyiségében, (2907 So. Adams St.) f. hó 28-án, szombaton este 7 órakor

KEDELYES ESTÉLYT

tart. Hűsítő italokról és jó zenéről gondoskodott a Vigalmi Bizottság.

Szövetségünk XIV. osztálya (Buffalo, N. Y.) 1908 december 25-én, pénteken este, a Zámboi-féle terebben, (Niagara St. 1995. sz.) a Népakarat javára szinelőadással egybekötött TÁNCMULATSÁGOT rendeznek.

Belépti díj 25c. Kezdeté este 8 órkor.

A Clevelandi Szocialista Munkás Szervezet 1908 december 25-én, karácsony este a Sanger Hall-ban, 1940 W. 28th St. (volt Ohlsens Hall) szinelőadással egybekötött nagy TÁNCMULATSÁGOT rendez.

Belépti díj 25c. Kezdeté délután 4 órakor.

NYUGTAZASOK.

December 6-tól 12-ig befolyt előfizetések:

Uj előfizetők:

\$1.20. J. Sós, I. Izsák, \$1.00. J. Répásy, A. Saramo, Newark, O. \$1.00. A. Molnár, J. Hie, E. Molnár, A. Caj, E. Ebenschweler, P. Nenszer, Pittsburg. \$1.00. G. Mayer, W. Roth, L. Kanizsai, J. Böhm, Coffee Szentgyörgyi, G. Heller, L. Tudor, O. Zachár, Egy. Magy. Egyll. Philadelphia. \$1.20. J. Csékey, S. Rátkay, \$1.00. J. Blasko, J. Sefcsik, St. Mosonyi, J. Mihálik, J. Tóth, S. Ur, Cleveland. \$1.00. F. Tóth, J. Klein, City. \$1.00. P. Zoltán, J. Kimerling, L. Riczinger, A. Nagy, Gy. Spisák, L. Kleine, 50c. J. Orosz (Pullman) Chicago. \$1.00. M. Schreiber, Roebing.

Folytatólagos előfizetők.

\$2.00. Ph. Böhm, Peoria, S. Urbán, Cleveland. \$1.00. J. Salcer, Newark, N. J. D. Major, Duguesne. A Erdélyi, Buffalo. J. Edelenyi, Perth Amboy, L. Mager, S. Kocsis, E. Glözik, Chicago. K. Lak, Newark, O. S. E. Brown, I. Takács, Peoria, P. Fábán, J. Paszter, M. Balázs, M. Galambos, Mrs. F. Németh, Cleveland. P. Bécsi, Manayunk. M. Lövinger, Dubugue. P. Horváth, Bridgeport, K. Erhardt, Milwaukee. M. Petricz, Buffalo. J. Dianovszky, Pas-

saic. 50c. S. Aczél, Philadelphia, B. Klein, Hoboken. J. Horváth, Milwaukee. J. Newman, L. Nagy, A. Erdélyi, Passaic, J. Sipőcz, F. Sandler Cleveland.

Október első hétfőjéről:

Lanz F. \$1.50, Bambula Gottlieb \$2.00.

Fölfizetetes:

II. oszt. \$3.00. X. osztály \$20.00. Szentgyörgyi \$1.00, Ciment Albert 25c. Till Ferencné \$5.75, Ellenbogen 50c.

Pártadó:

XXVII. osztály.

A Munkás Betegsegélyző Szövetség XXIII. osztálya szövetségünk XXXI. osztályával közösen, saját pénztáruk javára december 19-én

KEDELYES ESTÉLYT

rendeznek, mely alkalommal színre kerül a Katonásan című vígjáték, egy felvonásban.

Belépti díj tetszés szerint. Kezdeté este 8 órakor.

Az elvtársak és tagtársak, valamint a környékbeli magyarság szíves pártfogását kéri a Vigalmi Bizottság.

Butorozott utcai szoba, fürdővel olcsón kiadó: 326 E. 65-ik utca 18-ik ajtó. Klein.

HIRDETESEK.

(E rovat alatt közlőttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség és a kiadóhivatal.)

Nehéz munka

után rövid időben sem lesznek rheumatikus és meg hűsítő eredő fájdalmi, ha kéznél fog tartani egy üveg

Dr. RICHTER-féle

Anchor Pain Expeller

és azzal a fájó testrészeket bedörzsöli. Ezen elismert régi német háziorvosság hatása felülmúlhatatlan. 35 év óta sikerrel használják. Védjegyünk a "Horgony" minden üvegben rajta van, amely valódi. Egy kis üveg ára 25 és 50 cent bármely gyógyszerárban, vagy pedig az alábbi cégénél:

F. AD. RICHTER & CO.

215 PEARL STREET NEW YORK.

Dr. S. Goldman

HAZAI MAGYAR ORVOS volt orvos, és kir. kóroorvos, 406 Grand St., Pittsburg, Pa. közel a Courthoz Telephone P. & a. Main 882.

Gyógyít mindenféle agyvelőbetegségeket. Titkos női-férfi betegségeket gyógyítja és hatékony a legújabb titkokat tartalmazó. Nem csinál hümböget, nem küld országos utasításokat, hanem anélkül, hogy azt kérné tőle. Nem hirdeti áraképzőket és hamis bizonyítványokat. Minden betegségeket bizalmasan fordítjuk át. S. Goldman-Jos. Irodákban Naponta reggel 9-től este 6-ig. Vasárnap reggel 9-től 12-ig.

FINTA MIHÁLY.

BORBÉLY ÉS FODRASZTEREM 516 E. 6th Street.

Empire Opera House

ETTEREM, KÁVÉHAZ ÉS BOROZO 552-4 Second St., Passaic, N. J.

Három nagy terem szinelőadások, bálók, lakodalmak és gyűlésekre. Valódi magyar konyha. Hamisítatlan óhazai borok pohár és gallon száúra. Illatos szivarok. Tiszta szobák és izletes étkek a nap bármely órájában. Nyitva éjjel és nappal. Vidékiek mindennemű utbaigazitást kaphatnak.

Molitorisz József

TAUB VILMOS

magyar órák és ékszerész.

Mindennemű hazai órák és arany- és ezüstékszereket javítását jótállás mellett vállalja. Készletben tart hazai és amerikai órákat, ékszerket és egyletli jelvényeket. A New Yorki szocialista kedvelt embere. Vidékiek megrendeléseket, javításokat pontosan teljesít. Teljesen szolid árak.

31 Ave. B, Near 3rd St. NEW

Mindennemű LATSZEREK raktáron Nagy képes árgyvezék úgy vidékre, mint helyben ingyen megküldetük.

40 füzettel álló tudományos regény. Ára füzetenként 5c, postán szállítva 6 cent. Megrendelhető a "Népakarat" könyvtárárszékében

516 E. 6th St. New York.

HAJÓ VAGY VASUTJEGYET VÁSÁROLNI AZ ÖSSZES VONALAKRA - PÉNZT KÜLDENI VAGY KÖZJEGYZŐI DOLGOK GYORS ELINTÉZÉSÉRE A LEGJOBB ÉS A LEGTANACOSABB FORDULNI

DEUTSCH BROS

319. E. HOUSTON ST. NEW YORK

KEREM ARJEGYZEKET mindennemű

Lazai hangszerokról, kórák és iskolák, olvasókönyvekről, papírokról, ékszer és az összes népszármányokról. Küldjön 2 centos bélyegget.

Jos. Pokorny 328 E. 78th St, New York

Divatos Cipők

olcsó árban kaphatók a "UNION SHOE CO."-nál. Ave B. cor. 4th St. NEW YORK.

BATHÓ ISTVÁN

BORBÉLY ÉS FODRASZTEREM 544 E. 6th Street, New York.

17 karátos vasúti óra.

Férfiaknak és nőknek megfelelő nagyságban, aranytömésű, gyönyörű kivitelben. Pontos időmutató. Vasutasok részére nélkülözhetetlen. 20 évi jótállás. Különléges ajánlat: Az órák elküldjük bárki részére \$3.75 utánvéttel s aki igényeinek nem felel meg, az ne fizessen érte semmit. Szép aranyozott óraláncot adunk ingyen minden órához. Excelsior Watch Company, 804 Athenaeum Boulding, Chicago, Illinois.

MAGYAR MÉSZAÉSZÉK ÉS FÜSZER-ÜZLET.

HENRY & LEBOVITS friss füstölthús és mindennemű fűszerek kereskedése

130 N. Lincoln St. Chicago, Ill. Hazai paprika, sáfrán és mindenféle házicikk kapható a legolcsóbb árban.

Előadások este 8-tól 10-ig. Havi díj \$2.50 Bővebb felvilágosítás kívánatra.

Előadások este 8-tól 10-ig. Havi díj \$2.50 Bővebb felvilágosítás kívánatra.

Előadások este 8-tól 10-ig. Havi díj \$2.50 Bővebb felvilágosítás kívánatra.

Előadások este 8-tól 10-ig. Havi díj \$2.50 Bővebb felvilágosítás kívánatra.

Előadások este 8-tól 10-ig. Havi díj \$2.50 Bővebb felvilágosítás kívánatra.

Előadások este 8-tól 10-ig. Havi díj \$2.50 Bővebb felvilágosítás kívánatra.

Előadások este 8-tól 10-ig. Havi díj \$2.50 Bővebb felvilágosítás kívánatra.

Előadások este 8-tól 10-ig. Havi díj \$2.50 Bővebb felvilágosítás kívánatra.

Előadások este 8-tól 10-ig. Havi díj \$2.50 Bővebb felvilágosítás kívánatra.

Előadások este 8-tól 10-ig. Havi díj \$2.50 Bővebb felvilágosítás kívánatra.

Előadások este 8-tól 10-ig. Havi díj \$2.50 Bővebb felvilágosítás kívánatra.

Előadások este 8-tól 10-ig. Havi díj \$2.50 Bővebb felvilágosítás kívánatra.

Előadások este 8-tól 10-ig. Havi díj \$2.50 Bővebb felvilágosítás kívánatra.

Előadások este 8-tól 10-ig. Havi díj \$2.50 Bővebb felvilágosítás kívánatra.

Előadások este 8-tól 10-ig. Havi díj \$2.50 Bővebb felvilágosítás kívánatra.

Előadások este 8-tól 10-ig. Havi díj \$2.50 Bővebb felvilágosítás kívánatra.

Előadások este 8-tól 10-ig. Havi díj \$2.50 Bővebb felvilágosítás kívánatra.

Előadások este 8-tól 10-ig. Havi díj \$2.50 Bővebb felvilágosítás kívánatra.

Előadások este 8-tól 10-ig. Havi díj \$2.50 Bővebb felvilágosítás kívánatra.

Előadások este 8-tól 10-ig. Havi díj \$2.50 Bővebb felvilágosítás kívánatra.

Előadások este 8-tól 10-ig. Havi díj \$2.50 Bővebb felvilágosítás kívánatra.

Előadások este 8-tól 10-ig. Havi díj \$2.50 Bővebb felvilágosítás kívánatra.

Előadások este 8-tól 10-ig. Havi díj \$2.50 Bővebb felvilágosítás kívánatra.

I. N. Y. M. Ifjusági Kör tánciskolája. ÁRPÁD HALL 431 E. 6th St. New York. Angol-magyar iskola kétszer hetenkint, hétfőn és csütörtökön a LIBERTY HALL-ban 49 Mercer St. Newark, N. J. Mindkét helyiségben kifogástalan magyar konyha. Alkalmas termek bálók, lakodalmak és egyleti gyűlésekre. Bel- és külföldi lapok. Budapesti Népszava. Az öntudatos munkások találkozó helye. Pool és biliárd. A. Orawetz, tulajdonos.

Telephone 1027 Orchard. Dr. BIEBER E. LAJOS magyar fogorvos 383 E. 8th Street New York

Mrs. KLEIN magyar kávéház és étterem 257 Springfield Ave. Newark.

Wachsman egyetűli és eredeti magyar női és férfi-dívat áruháza 86 Avenue A NEW YORK. (az 5-ik és 6-ik utak között) Olcsó szabott árak!

Mrs. J. HOFFMANN, MAGYAR VIRÁGÜZLETE 971 SECOND AVE. 51. és 52. uca között N. Y. Elvállal mindennemű mulatsági dekorációk, lakodalmi csokrok és temetkezési munkák elkészítését. - Mennyasszonyi koszorúk nagy választékban. Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetők. Koszorúsallagok rendelésre készíttetnek.

JOS. BERLOCK FÉRFI SZABÓ 1118 Thirteenth Ave. East Oaklnd, Ca. JAKOBY MIKSA orvostanhallgató Angol Magyar iskoláiban 238 E. 6th St. és 1528 Second Ave. (79th St.) Kintűnő oktatást nyherhet az angol nyelvben. Up-town-i iskolám november 17-én nyílik meg személyes vezetésem alatt. Jelentkezni lehet 238 E. 6th St.-i iskolámban. Előadások este 8-tól 10-ig. Havi díj \$2.50 Bővebb felvilágosítás kívánatra.

Katolín János FÉNYKÉPESZ 3616 N. Broadway, St. Louis Képek felvétele BÁRMILY időben reggel 8 órától este 8-ig rendelkezésként KÉSŐBB is. Nagyobbtitkos, gombképek és képrámák kaphatók. Kis jegyek 28 db. 25. Kérem a magyarok pártfogását.

Eladok hajó-jegyeket minden vonalra jutányos árban.

Ugyes magyar szülesznő Jergler Paula Budapestben az egyetemen vizsgázott és a budapesti klinikán főbába volt, sok évi gyakorlat után tanácsot és segélyt nyújt mindenben. 546 Washington Boulevard, Pauline St. sarkán, Chicago, Ill. Telefon West 1394

Ugyes magyar szülesznő Jergler Paula Budapestben az egyetemen vizsgázott és a budapesti klinikán főbába volt, sok évi gyakorlat után tanácsot és segélyt nyújt mindenben. 546 Washington Boulevard, Pauline St. sarkán, Chicago, Ill. Telefon West 1394

Ugyes magyar szülesznő Jergler Paula Budapestben az egyetemen vizsgázott és a budapesti klinikán főbába volt, sok évi gyakorlat után tanácsot és segélyt nyújt mindenben. 546 Washington Boulevard, Pauline St. sarkán, Chicago, Ill. Telefon West 1394

Ugyes magyar szülesznő Jergler Paula Budapestben az egyetemen vizsgázott és a budapesti klinikán főbába volt, sok évi gyakorlat után tanácsot és segélyt nyújt mindenben. 546 Washington Boulevard, Pauline St. sarkán, Chicago, Ill. Telefon West 1394

Ugyes magyar szülesznő Jergler Paula Budapestben az egyetemen vizsgázott és a budapesti klinikán főbába volt, sok évi gyakorlat után tanácsot és segélyt nyújt mindenben. 546 Washington Boulevard, Pauline St. sarkán, Chicago, Ill. Telefon West 1394

Ugyes magyar szülesznő Jergler Paula Budapestben az egyetemen vizsgázott és a budapesti klinikán főbába volt, sok évi gyakorlat után tanácsot és segélyt nyújt mindenben. 546 Washington Boulevard, Pauline St. sarkán, Chicago, Ill. Telefon West 1394

Ugyes magyar szülesznő Jergler Paula Budapestben az egyetemen vizsgázott és a budapesti klinikán főbába volt, sok évi gyakorlat után tanácsot és segélyt nyújt mindenben. 546 Washington Boulevard, Pauline St. sarkán, Chicago, Ill. Telefon West 1394

Ugyes magyar szülesznő Jergler Paula Budapestben az egyetemen vizsgázott és a budapesti klinikán főbába volt, sok évi gyakorlat után tanácsot és segélyt nyújt mindenben. 546 Washington Boulevard, Pauline St. sarkán, Chicago, Ill. Telefon West 1394

Ugyes magyar szülesznő Jergler Paula Budapestben az egyetemen vizsgázott és a budapesti klinikán főbába volt, sok évi gyakorlat után tanácsot és segélyt nyújt mindenben. 546 Washington Boulevard, Pauline St. sarkán, Chicago, Ill. Telefon West 1394

Ugyes magyar szülesznő Jergler Paula Budapestben az egyetemen vizsgázott és a budapesti klinikán főbába volt, sok évi gyakorlat után tanácsot és segélyt nyújt mindenben. 546 Washington Boulevard, Pauline St. sarkán, Chicago, Ill. Telefon West 1394

Ugyes magyar szülesznő Jergler Paula Budapestben az egyetemen vizsgázott és a budapesti klinikán főbába volt, sok évi gyakorlat után tanácsot és segélyt nyújt mindenben. 546 Washington Boulevard, Pauline St. sarkán, Chicago, Ill. Telefon West 1394

Ugyes magyar szülesznő Jergler Paula Budapestben az egyetemen vizsgázott és a budapesti klinikán főbába volt, sok évi gyakorlat után tanácsot és segélyt nyújt mindenben. 546 Washington Boulevard, Pauline St. sarkán, Chicago, Ill. Telefon West 1394

Ugyes magyar szülesznő Jergler Paula Budapestben az egyetemen vizsgázott és a budapesti klinikán főbába volt, sok évi gyakorlat után tanácsot és segélyt nyújt mindenben. 546 Washington Boulevard, Pauline St. sarkán, Chicago, Ill. Telefon West 1394

Ugyes magyar szülesznő Jergler Paula Budapestben az egyetemen vizsgázott és a budapesti klinikán főbába volt, sok évi gyakorlat után tanácsot és segélyt nyújt mindenben. 546 Washington Boulevard, Pauline St. sarkán, Chicago, Ill. Telefon West 1394

Ugyes magyar szülesznő Jergler Paula Budapestben az egyetemen vizsgázott és a budapesti klinikán főbába volt, sok évi gyakorlat után tanácsot és segélyt nyújt mindenben. 546 Washington Boulevard, Pauline St. sarkán, Chicago, Ill. Telefon West 1394

Ugyes magyar szülesznő Jergler Paula Budapestben az egyetemen vizsgázott és a budapesti klinikán főbába volt, sok évi gyakorlat után tanácsot és segélyt nyújt mindenben. 546 Washington Boulevard, Pauline St. sarkán, Chicago, Ill. Telefon West 1394

Ugyes magyar szülesznő Jergler Paula Budapestben az egyetemen vizsgázott és a budapesti klinikán főbába volt, sok évi gyakorlat után tanácsot és segélyt nyújt mindenben. 546 Washington Boulevard, Pauline St. sarkán, Chicago, Ill. Telefon West 1394

Ugyes magyar szülesznő Jergler Paula Budapestben az egyetemen vizsgázott és a budapesti klinikán főbába volt, sok évi gyakorlat után tanácsot és segélyt nyújt mindenben. 546 Washington Boulevard, Pauline St. sarkán, Chicago, Ill. Telefon West 1394

Ugyes magyar szülesznő Jergler Paula Budapestben az egyetemen vizsgázott és a budapesti klinikán főbába volt, sok évi gyakorlat után tanácsot és segélyt nyújt mindenben. 546 Washington Boulevard, Pauline St. sarkán, Chicago, Ill. Telefon West 1394

Beldegreen

budapesti fényképész 32 Avenue C 3-ik u.sarok, New York. Izletes és jól kidolgozott képek 2 dollártól felebbe. A munkáit juttatják. Nyitva vasár- és ünnep napon is.

Péter Lajos

„Rákóczi Hall”-hoz címzett Vendéglő, Kávéház és Étterme. — 4-ik utca 197, New York —

AJÁNLJA

KITÜNŐ M A G Y A R KONYHÁJÁT. Kitűnő italok. Kitűnő italok.

Alkalmas helyiség mulatságok, lakadalom vagy hasonló ünnepekre.

A New Yorki Magyarajku Szocialisták kedvelt gyűlékezési helye. Kávéfőle munkás-lapok az elvtársak rendelkezésére állanak.

JÓZSEF KÁROLY MAGYAR PÉK 615 So. 2nd St. St. Louis, Mo.

Megrendeléseket házhoz szállítok. Hajó- és vasutjegyeket eladok, valamint pénzt küldök minden irányban.

Telephone 2993-79th

PILÁT F. MAGYAR SZÜLESZNŐ

Budapestben az egyetemen vizsgázott, sok évi gyakorlat után tanácsot és segélyt nyújt mindenben. 1443 Ave. A, New York. Bet. 76th & 77th Sts.

RIZSÁK JÁNOS

közjegyző, pénzzállító és váltó-intézete Főútlelet 127 Second St., Passaic, N. J.

PÉNZT a legolcsóbban és lehető leggyorsabban küld az O-hazába. Pénz betéteket bármely hazai bankba kamatozás végett elhelyezek és a betéti könyvet rövid időn belül kiküldöm. - Nemkülönb az O-hazában, árvassáknél, takarékpénztárnál, vagy magánoknál elhelyezett összegre, Budapesti iródm újan díjtalanul kiküldöm csupán a szükséges meghatalmasítási hitelesítéssel és számlák csekély díjatt. HAJÓJEGYÉKÉRT Európába és Európából Amerikába a legjobb hajókra adok el, az utakat személyesen kísérem el a hajókhoz. CSOMAGOKAT az O-hazából kiküldöm vagy oda szállítok. OKÉLATOK szakszerűen, a